

اشهر _____ اد

اسکی

نومرو: ۱۳۳

اداره خانه

ایستانبول • جفال اوغلنده
اجتهاد نهوی

« Idjtihad » Constantinople

اوره بشجی سنه تأسیس

حریت فکریه و انسانلغه خادم

مدیر مرخص : ریاضی صفای

کانون اول ۱۹۱۸

آبونه

سنه ۲۵۰۰ غروش

آلانی آیلق : ۱۳۰۰

تلفون : ایستانبول ۸۶۵

نسخه سی • غروش ۵۰۰

شمدی یهین کونلرده ، صالح ماصه سنک باشنه الیریمزده
ته ایله کله جکر ؟؟ بونک حلی ایچین کیمیا کر اولمغه
حاجت یوق :

صالح ماصه سنک باشنه آغز لیریمزده برسوری غلبه لک
سوزلر ، وعدلرله ، الیریمزده برطاقم یالیزلی کاغدلر ،
بی کنه اولدیغیمز اقله چالیشان اوراق ایله کله جکر که ،
امین اولونسون کیمسه بونلر آرتق قطعاً اعتماد ایتیمه جک
حتی او کاغدلری بیله اوقومایه جق در . اوروپا حکومتلری
کندی خلقتز کی او قدر اغفال ایتدک که ، آرتق
آوو قاتلق ، قورنازلق و بزم محافله پولتیقه فرض ایتدیکمز
Ficello [پاموق ایپلیکی] لر پاره ایتمز . ایتیمه جک . بونی
بوتون عثمانلیق بیلسین ! اوروپا لیر نزدنده افلاس ایتدک .
اعتبار منری قسماً اولسون اعادهیه وقت مساعد اولماق
برابر ، صالح ماصه سنک باشنه واریله جق کونه قدر دیدی
قودیلری ، بوش لافلری ، غالبله کفرلر ایتدی ، بی لزوم
قومیسونلری ، وعدلری جداً بر طرفه بر اقوب ، نه قدر
ممکنسه ، او درجه دلائل مقنعه بی اورتیه قویوب
ساحه مدینه هر صورتله آباق باصدیغیمز - خواجهرلی
و شیخلری دوشونمیه رک - بتون بزی بو حاله کتیرن
تعصبلری چیکنه یه رک آشکار افعال ایله مجهز اولمق و تا
قیافتمزدن پاتختک اک کوزه چارپان الزم اصلاحاته قدر ،
جداً الیمزده قازمه کورک و بالطلرله ؛ باشلادیغیمز
کوسترمک و بونلردن زیاده ، ودها اول ، همان ، همان
قبا حیللری یا قالرندن طوتوب ، هیچ اولمازسه بر قاچنک
جزالری ویرمک کی اجرا آتی جیمیزه قویه رق ، ماصه
باشنه اولصورته کلوب : « افندیلر ! ایشته ! » دییه بیله جک
اولورسه ق و سوز سوبله جکر لسان سیاستک انجه لک لرینه
واقف اوله رق حقوقری مدافعه ایدم بیله جک اولورلرسه ،
بلکه بو کونلرده لوندرده حقمزده جریان ایدن سوزلری
بر آزاجق اولسون تخفیفه موفق اولورلر .

یکجهی زاده عزت فراد

صوفیه نقیبه :

پرنس صباح الدین بکک مسلکی

علمی رعقیده اوغرنده مجاهده ایدنلرک اک ممتازلرندن
بری ده پرنس صباح الدین بکدر . اداره حکومتی تجربه
محصولی قناعتلر اوزرینه دکل ، علمی سیستمله استناد
ایدک تصفیه ایتک لزومی اورتیه آتمش و بوسیستمک
نهلردن ، دهها دوغروسی نه دن عبارت اولدیغی مختلف
اثرلریله اثبانه چالیشمشدر . ایشته اوانلردن بری دهها
کچکور : [تورکیا ناصل قورناریله بیلیر ؟ - مسلک
اجتماعی و پروغرامی] . بو اثر و قتیله مسوده حالنده ایش
پرنسک ارقداشلری طوبلا مشلر و شمدی نشر ایدیلور .
کتاب ، یدی کوچوک فورمده ، تورکیایی سلامت
ساحلنه چیقاره جق اداری سیستمک موجز بر تشریحی
احتوا ایتمکده در . کتابک بر قسمی بیکی استقامتک توجه
ایده جکی حیات عمومی و خصوصیه اصلاحاتی محتوی
(مسلک پروغرامی) تشکیل ایدیور .

محترم محرر ، اول (مرکز استناد) عنوانی آلتنده
(بر علم اجتماع موجود اولدیغی و بونی بیلمک زمانغری
اک لزومی واک قیمتلی بر طرزده قازانق اوله جغی)
ایضاح ایدیور . کتابی کوچوک بر دقتله تمقیب ایدن
هر ذکی نظر ، پرنسک و قتیله (ادمونده موله) اک اورتیه
آتدیغی (تشکیلی اجتماعی) سیستمک پک حرارتلی بر
مدافعی اولدیغی آکلامقده کچیکمز . بو فرانسه محرر
(آنغلو ساقسون قومک تفوقینک اسبابی) اسملی برکنج
طرفدن علی العجله تورکجه یه ده ترجمه ایدیش اولان
برکتابنده بونقطه نظری مدافعه ایتمش حتی بوراده بیله
پک چوق طرفدار قازانمشدی . بر قاچ سنه اول
اجتماعی علملرله اوغراشمغه هوسکار اولان بر چوق
کنجدر بو ذاتک پرستشکاری کسیده شلردی . (ادمون

و تبحر، بویوک اراده صاحبیدرلر، نفسلرینه حاکمدرلر و مجادلر، حیاتده موفق اولورلر، آثار عظیمه میدانه کتیرلر، یعنی... تشکلیری انفرادیدر! ادمونده موله، بو عقیده یی مدافعه ایچون جلد جلد اثرلر نشر ایتیش و برزمانلر فرانسه دهده اپی تأثیر یامیشدر .

پرنس صباح الدین بکک قساعتی، فرانسه ز محروک قناعتک تماماً تورکجه سیدر! آرالرنده هیچ فرق یوقدر. ایشته پرنس ده کتایبده انفرادی تشکک، اشتراکی تشکله بارز رجحانی ایضاح ایتیمکدهدر :

« فی الحقیقه نهدن دولای شرق یوقدر جاهل ایکن غرب اوقدر منور؟ .. نهدن دولای شرق یوقدر قنای اداره اولونورکن غرب اوقدر اپی براداریه مظهر! .. چونکه شرق کاملاً تشکک تجمعینک؛ غرب ایسه بالخاصه تشکک انفرادینک تأثیری آلتنده! »

شوالده آرتیق تورکیانک خلاصی ایچون لازم کلن نقطه استناد بولندی دیمکدر: فرد! فردک تقویه سی، حکومت اولان احتیاجنک آزاله رق کنیدی کنیدیسی اداره آلیشما سی، یعنی تشکک انفرادی سیستملرینک بالاتأخر وتعلل همان قبولی. قبولی فقط تشکک اشتراکیدن، تشکک انفرادی یه ناصل کچله بیلیر؟ مسئله اوراده . مؤلف محترم، بونی حل ایتک ایچون تشکک اشتراکیمزک عوامانی آرامق مجبوریتی حس ایتمشدر. بو عوامل (حرث فکریه وحالت اجتماعیه)، (مکتبلرمزک تشکک اجتماعیمزله مناسبق)، (طرز تملک)، حیات عمومیه تشکیلاتی)، (محیط عسکری و سیاسیات) عنوانی بندلرده خلاصه ایدلمشدرکه مثال اوله رق بونلردن طرز تملک قسمی آلیورز :

طرز تملک

امیت تملک سبعیک قدرت وانتظامی، جمعیتک متانتی ارانه ایدر. مملکتیمزده ایسه بو، کلیاً مفقود! مسئلهنک تحلیلنه کیریشیلنجه بورادهده صرف اداری

ده موله (دن الهام آلدیغی پرنس، کنیدیسی ده کتایبده سوبله مکدهدر :

« ادمونده موله » ک اومستشما دهای علمیه سیله چیقاردیغی برتصنیف، بومعظم و کتیکجه مکالمه شن بر ترکیب اجتماعی سایه سنده بشریت، حیات خصوصیه و عمومیه سنده کنیدیسنه یکانه رهبرلک ایده بیلرک بوبوصورتله علوم سائرته نک کافه سنی اطرافنده طویلایه جق مرکز ی برعلمه، اک لزوملی واک قیمتی بر استنادکاهه تملک ایدیور! »

او حالده کلیمز سزکله بر کره ده ادمونده مولنک بومعظم ترکیب اجتماعیه سنک نه اولدیغی آکلاسیورمه لم؛ فرانسه ز محروم مسائل اجتماعیه یی بر قلمده حل ایده بیلیمک ایچون مستشما بر فورمول بولمشدر: تشکک اجتماعی . اقوام، آنجیق ایکی تشککدن برینه منسوب اوله بیلیر، یا تشکک اشتراکیدر یا خود انفرادیدر. تشکک اشتراکی دیمک فردلری ضعیف اولوب جمعیه قوتله مربوط اولان اقوامک تشکک دیمکدر. زیرا بر قومک فردلری ضعیف اولورسه اوفرلر کنیدی کنیدیلرینی اداره ایده مز و حکومت مداخله سنه شدتله محتاج اولور. اقوام شرقیه کی. یوق، بالعکس فردلری قوی و کنیدی کنیدیسی ضبط و اداره یه مقتدر اولان قوملرده حکومت مداخله سنه اودرجه لزوم یوقدر. بوقیل اقوامک فردلرنده (تشبث شخصی) و (حاکمیت نفسیه) کی ارادی عنصرلر پک قوتلیدر، کنیدی کنیدیلرینی پک کوزل ضبط و اداره ایدرلر، هرایشلرینی کنیدیلری کورورلر، بناء علیه یکدیگرلرینه خصوصیه بر حکومت قوتنه احتیاجلری یوقدر. کنیدی کنیدینی اداره ایشته بواقوامک دستوری. انگلیزلر و آمریقایلر بوتریبه داخلدر: انگلیز قومنده (Self-help) و (Self government) تعبیرلری بونی افاده ایدر. آنغلو ساقسونلرک بوتون جهان اولان حاکمیتلری میداندهدر، بوشکوه وعظمتک سببی نه در عجب! پک بسیط: چونکه اولنرک فردلری بویوک عزیم

ملتزم و محصل لرك و متعاقباً طابو اداره لرينك ايسه
سپاهيلر قدرده حيات محليه ايله علاقه دار اولاماسى
كوى جماعتلرى شذتله محتاج اولدقلىرى بر نفوذ دن
محروم براقه رق اتحلاله محكوم ايتدى و كويلى عائله لرى
تملك مسئله سنى يالكز باشلرينه حل ايتك مجبورلى
قارشيسنده قالديلر ، بوكا حاضر لند قلىرىچين بالبيع موفق
اولاماديلر .

بو حال مملكت مزه اوزون سنه لردن برى دوام ايدن
بربحران ياشاتيور : اراضى منازل عايله ، كويلى اراضيسنك
مقلبه و متنفذان آله كچمه سى صورتيله ده كندى
كوسترييور . صاحب ارض موقننه بولونان قوه عموميه
ممثللى ايسه بو حادئاته قولاي قازانيلير بر آلت اولمقدن
باشقه بر خدمت ايضا ايدمه يور .

ضعف اجتماعى مز ، رقابت اقتصاديه ساحه سنه داخل
اولق ضرورتى قارشيسنده ، مملكت مزى يكي واولك كندن
دها مدعش بر تهلكه نك ده تهديدى آلتنه بولوندر مقله !
حال حاضر منزله قالمق ضعف ، عطالت و تابعيت
ايچنده كوچك نتيجه سنى ويره جى كى وسائل نقليه مزى
تكثير ايتك و بناء عليه بو كونيكي بسيط و عيالى زراعت دن
تجبارى بر زراعت كچمك ده بو كونيكي چفتجى خلقك
طوبراقلىرى اللرن دن چيقارارق خارج دن بر حاول
مصاحفانه ايله كله جك متشبهت ، تملك شخصى به ده
قابيلتى عناصر اجنبه نك اسارتى آلتنه دوشمه سيله نهايت
بولاچق !

پرنس ، تشكلى اشتر كيمزك عواملى ده بو صورتله تدقيق
ايتد كدن صوكره يكي براستقامت ، برمسلك پروغرامى
چيزييور و اداره ماكنه سنك هر جزئيه قادر باشدن
آشاخى ، فردى ، فردك استقلال و حاكميته مستند بر
مساعى پروغرامى حاضر لايور . خلاصه : پرنس صباح الدين
يكي صوك اثرنده بلا قيد و شرط بر فردجى ، محبى
(ادمون - ده موان) ك تشكلى انفراديسى طرفدارى

بر مسئله قارشيسنده بولونيله مادى در حال تظاهرايدسيور :
مملكت مز خلقك الاساسى واك ثابت قسمى تشكيل
ايدن چفتجىلر كويلر ده مجتمع بر حاله ياشار . كويلى ايكي
نوع اراضيدن استفاده ايله تايمين معيشت ايدسيور :

۱ — بالطله لقلر ، مرعار كى كويليلر آراسنده
تقسيم ايدلامش اولان اراضى ، ابشله مكه حاجت قالمه دن
محصولى آلتان بو يرلك تقسيمه احتياج بوق : عمومك
استفاده سنه متروك .

۲ — منزرعه ، استفاده ايديله سى ايشلنمه سنه ، دواملى
برسعه احتياج كوستردىكي ايچين عائله جماعتلى طرفدن
تصرف اولونمقده در تشكيلات قديميه دائر آثار تاريخيه ده
« قرا و منزارع ، تعبيراتى تكرر ايدر : دولق تأسيس
ايدن سپاهيلر كنديلرى معين منزرعه ده زراعت ايدن
قرا يعنى كوى جماعتلى قارشيسنده بولويورلر .

جماعت مطلقا كنديسى تمثيل ايدن بر نفوذ احتياج
كوسترير ، بو نفوذ اولقمسزين افرادى آراسنده نظام
محافظه ايديله مز ؛ در حال طاغيلمق تهلكه سنه معروض
قالير . كوى كى زراعى بر جماعته ايسه تارلالرك عائله لر
آراسنده توزيى بوو توزيع تجاوزاتله خللدار اولاماسى
ايچين بويله بر نفوذ شذتله احتياج دركار !

[تشكلى اجتماعيسى اساس اعتباريله چفتجىلر مزه
مشابهت عرض ايدن روسلرده (مير) بو زراعى جماعتدر .
اراضينك تقسيم و توزيى (مير مجاسى) نى تشكيل ايدن
اختيارلر طرفدن اجرا ايديلير .]

بزده دولتك بدايت تشكلكنده كويلر اراضيسنك
كويليلر « حاله و تفويضى » وظيفه سى فاتحلىر يعنى سپاهيلر
طرفدن درعه ده اولونمىدى . بو صورتله كوى جماعتلرينك
رياستى قوه عموميه آلتنه طولانسيور ، اراضى اراضى
اميره حانى ، چفتجى ده كوى سپاهيسنه باغلى بره يايچى ،
وضعيتى آيوردى . سپاهى تشكيلاتنك بالضروره دوام
ويا استقرار ايدمه مسمى [۱] ؛ صاحب ارض موقننه كچن
[۱] تاريخ مز اوزرينه اجرا ايدلامش اولان تدقيقات يافنده
آبرجه نفر ايديله جكدر .

«ك بويوك فلاكت فلاكتلردن متنصح اولماقدور، دي يه فرياد ايتشدك .

بتون او اندیشه لر مع التأسف ك اوفق بر تيقظ وانتباه ائري بيله توليد ايدمه دي . خارجي، داخلي سقوط لاينقطع دوام ايتدي .

فقط بو كون اويله بر وضعت قارشوسنده بولنيورزكه يا بتون قدرت حياتيه وحيات وقدرتمزله ايلري يه طوغري؛ فضييلته، عمران، عرفانه - تورانه دكل - طوغري آتلق وياخود ياشامق وياشامق غايه لرندن صرف نظر ايتك ايجاب ايتكمده در .

بز فلاكتلر، اضطرابلر، مانعلر اوكنده يوكسك بر آلين طاشيان وسونمز بر عزم آتشيله دردله دوا آرامق ايسته ين كورد ملتك كنجلري صفييله روحمزي اميد ومثالتله طولدوريورز .

آشاييده كي سطرلر كوردستان حقدنه سرد ايتديكي درين مطالعاتيله مشهور « بويارو ايله ت » ك اثرندن آلمش در .

بو سطرلر ايمان حرارتيله يانان كورد كنجلكنك فياض ومبارك كوردستان طاغلري ايچنده با كر بر حاله بولنان قوت و ثروتي اظهار ايدم جكدور .

او قوت و ثروت كه عثمانلي طائفه سنك كورد زمهره سني مملكتيه ممتاز و قيمتلي خدمتلا ايدم بيلمك اقتداريله تجهين ايدم جيكي محقق در .

كورد كنجلكنك قوت منبهي خزائن طبيعيه ومعدنيه در ديدك . مقصدمز يا كلش آكلاشلماسون . معنوي قوتك حسي، اعتقادي، فكري اشتراكده مكن اولديني بديهي در . فقط هر يره؛ مادي حق معنوي ساحده بيله پاره مهم بر رول اوينساديني ايچون بو صورتله اداره كلام ايدنيورز .

اونو نمايه كم كه « آرتق، اقتصاديات ايش كوره جكدور . حاكيت، اقتصادياتي اداره ايدم بيلن قوتك آنده در!... دييورلر .

كورور وبوني حرارتله مدافعه ايدن بر محرر وضعيتده بولورز .

محترم پرنس نه درجه حقليدر؟ تشككل انفرادي سيستمى توركيمايچون يكانه استناد نقطه سيميدر؟ بر دنبه تشككل اشتراكيدن تشككل انفرادي يه ضرر كورمه دن كچيله بيليرمي؟ بوجهي آريجه موضوع بحث ايدم جگنز .

۲۵ تفرين ثاني ۱۹۱۸

پيامي صفا

كوردستانك خزائن طبيعيه سي

(كوردستان) ي تشككل ايدن ارضروم، وان، بتليس، ديار بكر، معمورة العزيز ولايتلري احتوا ايتدكلري معدني منابع وضيبي خزائن اعتباريله ممالك عثمانيه لك زنكين، ترقى يه مستعد قسملرندندر .

عصرلر دنبري مدهش بر عطالات ايچنده؛ بتون طبيعي قابليتارينه رغماً اوستنده ياشايان انسانلري صرفه بر حيات ايله مسعود ايدمه ين بو مبارك قطعه لك قطعي وامين تكامل خطوه لريله انكشافه باشلاماسي زمان ياقلاشيور . هر شيدن اول بو قطعه اوستنده ياشايان و حرب حاضر ك مخفاف مصائبدن يك زياده مضطرب اولان كورد، ارمني ملتارينك متسلي و نائل رفاه اولماسي ماترمدور .

بو رفاه وسعادت مأموله اورالرده تطبيق ايديله جك منور، عصرى اصوللارك قابليتيله متناسب اوله جقدور . بو اصوللارك ملي، عرقى تمايلاتيه مطابقتي لزومي آشكاردر . مملكتك جان دامارلري بيانمالي و كوردلر ايله ارمينلر بتون قابليت حياتيه لريله ايلري يه آتيلم ايدرلر .

آرتق بو فلاكتلردن متنصح اولمق فرصتي ضايع ايديله مليدر . - ۱۳۲۸ - ده بوندن تام آتق سنه اول بالقان حرب مشغومني متعاقب بويوك بر حكيممزله برابر